

حقوق سازمان‌های بین‌المللی

از سری کتب‌های آموزشی دوره‌های فراگیر تحصیلات تکمیلی

تألیف:

معصومه محمدی

سرافازان البرز

حقوق سازمان‌های بین‌المللی

- ✱ تالیف: معصومه تکلو
- ✱ ناشر: سرافرازان البرز
- ✱ چاپ و صحافی: سرافراز
- ✱ تعداد صفحات: ۱۱۴ صفحه
- ✱ نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۲
- ✱ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۳۴۹-۴۴-۱
- ✱ شمارگان: ۱۰۰۰
- ✱ قیمت: ۱۹۵۰۰۰ تومان

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

سرشناسه	۱۳۶۶ -
عنوان و نام پدیدآور	حقوق سازمان‌های بین‌المللی / تالیف معصومه تکلو.
مشخصات نشر	کرج: سرافرازان البرز، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	۱۱۴ ص؛ ۲۹ اس.
فروست	...سری بسته‌های آموزشی و دوره‌های فراگیر تحصیلات تکمیلی.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۷۳۴۹-۴۴-۱
وضعیت فهرست نویسی	فیبیا
موضوع	سازمان‌های بین‌المللی -- راهنمای آموزشی (الی)
موضوع	سازمان‌های بین‌المللی -- آزمون‌ها و آزمون‌ها (عالم)
رده بندی کنگره	JZ۴۸۳۹۲۴۱۳ ۷ح/ت۸
رده بندی دیویی	۲۰۷۶/۳۴۱
شماره کتابشناسی ملی	۳۴۱۵۷۵۳

مرکز پخش: انتشارات سرافرازان البرز

کرج - رجائی شهر - بلوار مؤذن شرقی - روبروی بانک ملی دانشگاه آزاد - پلاک ۳۲

تلفن: ۰۹۳۷۰۸۸۵۱۴۹ - ۳۴۲۰۸۵۶۳ - ۳۴۴۵۰۱۵۳ - ۳۴۴۲۱۵۹۵ - ۰۲۶

www.hamrah-pnu.ir

دانش‌پذیر گرامی!

پس از انتشار کتاب‌های کمک آموزشی **همراه** در رشته‌های مختلف و استقبال بی‌نظیر دانشجویان، گروه علمی همراه در طرحی جدید اقدام به انتشار مجموعه بسته‌های آموزشی فراگیر دوره‌های تحصیلات تکمیلی توسط اساتید باسابقه دانشگاه‌های کشور نمود. در این کتاب‌ها سعی گردیده تا نکات کلیدی کتاب‌ها به طور جامع و مفصل پوشش داده شود. همچنین سوالات آزمون‌های فراگیر دوره گذشته برای مرور دانشجو و آشنایی و آمادگی برای آزمون انتهایی کتاب قرار گرفته است. هدف ما در این سری از بسته‌ها کیفیت بالا، قیمت مناسب، حجم قابل قبول و نه مفید و موثر بودن کتاب برای دانشجو بوده است.

مدیریت مجموعه همکاران، زیر نظر چند تن از اساتید صاحب‌نظر دانشگاه پیام نور بوده و هدف آن رضایت دانشجو و استفاده موثر از کتب تولیدی می‌باشد. از اساتید و دانشجویان عزیز خواهشمندیم که با نظرات سازنده خود ما را در بهبود و ارتقای سطح کیفی این مجموعه یاری فرمایند.

پیروز و سربلند باشید

فهرست عناوین

صفحه	عنوان
	مقدمه
۱	مقدمه
	فصل اول
۵	شخصیت سازمان‌های بین‌المللی در نظام حقوقی بین‌المللی
	فصل دوم
۱۷	التزام سازمان‌های بین‌المللی به حقوق بین‌الملل
	فصل سوم
۳۳	اعمال قابل تساب به سازمان‌های بین‌المللی
	فصل چهارم
۴۹	رهیافت مسئولیت سازمان‌های بین‌المللی در حقوق بین‌الملل
	فصل پنجم
۵۳	مسئولیت بین‌المللی سازمان‌ها بین‌المللی
	فصل ششم
۵۷	در جست‌وجوی مرز میان مسئولیت بین‌المللی سازمان و تضای آن
	فصل هفتم
۷۳	عوامل رافع وصف متخلفانه اعمال ارتكابی سازمان‌های بین‌المللی
	فصل هشتم
۸۳	آثار و نتایج مسئولیت سازمان‌های بین‌المللی
	فصل نهم
۹۱	مصونیت سازمان‌های بین‌المللی در گستره نظام ملی
	نتیجه
۹۹	نتیجه
	سوالات امتحانی ادوار گذشته
۱۰۳	سوالات آزمون ۱۳۸۷
۱۰۵	سوالات آزمون ۱۳۸۹
۱۰۸	سوالات آزمون ۱۳۹۰
۱۱۱	سوالات آزمون ۱۳۹۲

مقدمه

- یکی از مهم‌ترین آثار و نتایج تحولات مختلف در دو قرن اخیر، گسترش روابط بین‌المللی بوده است. به واقع از قرن نوزدهم به بعد روابط غالباً دو جانبه و دیپلماتیک دولت‌ها به تدریج با افزایش وابستگی متقابل چنان متحول شد که همکاری سازمان یافته‌ی آنها به عنوان ضرورت اساسی زیست بین‌المللی اهمیتی مضاعف یافت.

- این حرکت ابتدا در حوزه‌ی مسایل فنی (که سرشت سیاسی کمتری داشتند) و با ایجاد کمیسیون‌های رودخانه‌ای و اتحادیه‌های بین‌المللی آغاز شد و سپس با تکیه بر مبنای مستحکم سیاسی و حقوقی به سایر عرصه‌های بین‌المللی نیز نفوذ نمود.

- با تشکیل کنگره وین در سال ۱۸۱۵ میلادی و تجلی اراده جمعی دولت‌ها در قالب اعلامیه‌ی نهایی کنگره، معاهده‌ی چند جانبه‌ی بین‌المللی به عنوان ابزاری مناسب برای ایجاد نهادهای بین‌الملل، توجه کشورهایی را به خود جلب نمود.

- کمیسیون راین در سال ۱۸۱۵، کمیسیون آلب در ۱۸۲۱ و کمیسیون دواردر در ۱۸۳۵ میلادی به عنوان اولین نهادهای بین‌المللی دائمی بودند که در نتیجه‌ی آن قرن نوزدهم پای به عرصه‌ی وجود نهادند. علاوه بر این اتحادیه‌ی بین‌المللی تلگراف در ۱۸۶۵، اتحادیه یست جهانی در ۱۸۷۸ و اتحادیه حمل و نقل کالا از طریق راه آهن (۱۸۹۰) زمینه‌ساز ایجاد سازمان‌های بین‌المللی جدید در قرن بیستم محسوب می‌شوند.

سؤال:

۱. عامل اصلی تلقی همکاری سازمان یافته در دولت‌ها، عین ضرورت اساسی زیست بین‌المللی در دو قرن اخیر کدام یک بوده است؟ (سال ۸۹)

۱. همبستگی ملت‌ها ۲. وابستگی متقابل ۳. انقلاب صنعتی ۴. معاهده وستفاليا
- پاسخ: گزینه ۲ صحیح است.

۲. مهمترین دستاورد کنگره وین ۱۸۱۵ در حوزه‌ی سازمان‌های بین‌المللی چیست؟ (سال ۸۹)

۱. معرفی تکنیک معاهده‌ی چند جانبه ۲. پایان بخشیدن به جنگ‌های سی ساله در اروپا
۳. نقش اعلامیه نهایی کنگره وین در استقرار صلح ۴. متحد ساختن کشورهای اروپایی برای ایجاد نهادهای بین‌المللی
- پاسخ: گزینه ۱ صحیح است.

سازمان‌های بین‌المللی، به عنوان ارگانیزم‌هایی بین‌المللی برای حل مشکلات ناشی از روابط بین‌الملل مددکار دولت‌ها شدند، تا آن حد که در حال حاضر همچون نهادهایی حقوقی به تقریب در تمام عرصه‌های بین‌المللی حضوری فعال یافته‌اند.

نکته

بی‌تردید رشد شگفت‌انگیز کمی سازمان‌های بین‌المللی نیز از برجسته‌ترین جنبه‌های روابط بین‌المللی در قرن بیستم بوده است.

- در حقیقت هر چند سازمان‌های بین‌المللی نمودی از همکاری میان دولت‌ها هستند اما در عین حال تجلی این واقعیت می‌باشند که اغلب مسائل بین‌المللی به صرف همکاری غیر نهادین میان چند دولت، قابل انتظام و سازماندهی نیستند.

- نهادهای قضایی بین‌المللی که ارمغان رشد و توسعه پدیده سازمانی در جامعه جهانی قلمداد شده و خود سازمان بین‌الملل مستقل یا رکن قضایی یک سازمان بین‌المللی خاص اما با صلاحیت ذاتی و شخص نسبتاً گسترده محسوب می‌شوند در آرای مستدل خویش با تکیه بر براهین عقلی و منطق اجتماعی بین‌المللی، عامل حاکمیت را به عنوان عنصر متشکله‌ی شخص حقوقی بین‌المللی نفی کرده و در کنار دولت‌ها، سازمان‌های بین‌المللی را از شخصیت حقوقی بین‌المللی حتی در قلمروی فراتر از دولت‌های عفو آن تلقی کردند.

- عملیات حفظ صلح و به ویژه اقدامات نیروهای سازمان ملل در کنگو ۱۹۶۳-۱۹۶۰ برجسته‌ترین مصداق عینی نقض حقوق بین‌المللی توسط سازمانی بین‌المللی بوده است. ولی عرصه‌هایی که در آنها امکان تعدی سازمان‌ها به قواعد و مقررات بین‌المللی وجود دارد، بسیار گسترده و گوناگون هستند.

- سازمان‌های بین‌المللی عهده‌دار خلع سلاح و کنترل تسلیحات مثل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، سازمان ممنوعیت سلاح‌های شیمیایی، با ایجاد مراکز تحقیقاتی و فعالیت‌های نظارتی و بازرسی موجب نگرانی بعضی دولت‌ها شده‌اند.

- پایان جنگ سرد و بروز بحران‌های داخلی و منطقه‌ای، و نیز تغییر موسع تهدید بر صلح و امنیت بین‌المللی، موارد دخالت سازمان ملل متحد در عملیات می‌نظامی را آنچنان افزون ساخته که مجمع عمومی با تصویب قطعنامه‌ی ۳۹/۵۹ دسامبر ۱۹۹۴ وسائل انعقاد کنوانسیون را جمع به سوی ملل متحد و پرسنل وابسته به سازمان را فراهم ساخت.

- بر اساس ماده ۲ پیوست حفاظت از اطلاعات، معاهدات منضم به کنوانسیون ۱۹۹۳ پاریس در مورد خلع سلاح شیمیایی، اطلاعات محرمانه تلقی خواهند شد که توسط دولت‌ها و ذی‌ربط که اطلاعات از آن کسب شده یا بدان مربوط می‌گردد محرمانه اعلام شود، یا به زعم مدیر کل سازمان، افشای غیرقانونی آنها منوطاً بتواند موجب ورود خسارت به دولت مذکور یا ساز و کار اجرایی کنوانسیون گردد.

- رأی مشورتی دیوان بین‌المللی دادگستری در سال ۱۹۴۹ در قضیه ایران خسارت وارد به کارمندان سازمان ملل متحد، با تأیید شخصیت بین‌المللی سازمان، این حقیقت اساسی را نمایان ساخت که مسئولیت بین‌المللی سازمان‌ها از این حیث نیز برای جامعه بین‌المللی حائز اهمیت است که سازمان شخص حقوقی بین‌المللی هستند.

- هر چند شکاف در یکه‌تازی دولت‌ها در جامعه بین‌المللی، مرهون مطرح شدن افراد سازمان شرکت‌های فراملیتی، سازمان‌های بین‌المللی دولتی غیردولتی، اقلیت‌ها، و جمعیت‌های بومی در کنار سازمان‌های بین‌المللی دولتی بوده است، لیکن سازمان‌ها به علت برخورداری از شخصیت حقوقی بین‌المللی و تأثیر واقعی و مهم در مسیر جهانی، مقام و منزلتی خاص دارند.

سوال:

۱. کدام یک از کنوانسیون‌های زیر اصولاً منبعث از افزایش دخالت سازمان ملل متحد در عملیات نظامی و انتظامی بین‌المللی بوده است؟ (سال ۸۹)

۱. ۱۹۹۳ پاریس ۲. ۱۹۹۴ نیویورک ۳. ۱۹۹۷ آتاوا ۴. ۲۰۰۰ پالمو
- پاسخ: گزینه ۲ صحیح است.

۲. رأی مشورتی دیوان بین‌المللی دادگستری در سال ۱۹۴۹، در حوزدهی حقوق سازمان‌های بین‌المللی بیشتر از کتتام جهت مورد اعتنای بین‌المللی است؟ (سال ۸۹)

۱. شخصیت حقوقی
 ۲. حمایت شغلی
 ۳. مسئولیت بین‌المللی
 ۴. جبران خسارات کارمندان بین‌المللی
- پاسخ: گزینه ۱ صحیح است.

- عضویت در سازمان‌های بین‌المللی حقی نیست که فقط به دولت‌ها تعلق داشته باشد. عضویت هر سازمان بین‌المللی در سازمانی دیگر مثل جامعه اقتصادی اروپا که در ۲۶ نوامبر ۱۹۹۱ به عضویت فائو. و در سال ۱۹۹۴ به عضویت سازمان جهانی تجارت درآمد یا تأسیس یک سازمان بین‌المللی توسط چند سازمان بین‌المللی دیگر مثلاً در ۲۹ ژولای ۱۹۹۴ پنج سازمان بین‌المللی، یعنی بانک اروپایی ترمیم و توسعه، صندوق بین‌المللی پول، سازمان همکاری اقتصادی و توسعه، و بانک تسویه حساب‌های بین‌المللی به تأسیس یک سازمان بین‌المللی مستقل و جدید به نام «انستیتیوی مشترک وین» مبادرت ورزیدند.

سؤال:

۱. کدام نهاد عضو مؤسس انستیتیوی مشترک وین نیست؟ (سال ۸۹)
 ۱. صندوق بین‌المللی پول
 ۲. بانک مرکزی اروپا
 ۳. بانک تسویه حساب‌های بین‌المللی
 ۴. سازمان همکاری اقتصادی و توسعه
- پاسخ: گزینه ۲ صحیح است.